Останнім часом усе активніше розглядається питання про рівноправну суспільну діяльність інвалідів та інших членів суспільства. Але такі спроби слабо підкріплені матеріально-технічно, концептуально та юридично.

Важливими завданнями соціальної реабілітації слабочуючих дітей є подолання наслідків втрати слуху, здобуття рівних прав на навчання та працю.

Фізичне виховання повинно розглядатись як один із основних засобів покращення не тільки рухових функцій, але й інтелектуальної підготовленості та рівня соціальної адаптації.

Однією з основних умов соціальної адаптації слабочуючих школярів є наявність у них такого рівня фізичних кондицій, які б дозволили їм адаптуватись до соціальних норм і майбутнього самостійного життя. Вищезгадані обставини визначають необхідність додаткової фізкультурної освіти слабочуючих учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Бертень Г.П., Соловьева И.А. Модель специального коррекционного учреждения для глухих // Дефектология. – 1993. – № 4. – С. 9-14.*
2. *Дьячков А.И. Система обучения глухих детей. – Москва: Изд-во АПН РСФСР, 1961. – 247 с.*
3. *Карабликов В.А., Рухлядев А.Н. Физическая культура и спорт глазами глухих спортсменов // Социально-экономические проблемы воспитания спортсменов в условиях перестройки советского общества: Тезисы докладов. – Москва, 1990. – С.139-140.*
4. *Основы обучения и воспитания аномальных детей / Под общ. ред. проф. А.И. Дьячкова. – Москва: Просвещение, 1965. – 343 с.*
5. *Фейчук О. Оцінка фізичної та розумової працездатності глухих дітей // Наука и спорт: взгляд в III тысячелетие: Сб. ст. Межд. науч. конф. студ. – К., 1999. – С.109-111.*

CORRECTION OF MOVEMENT DISORDERS OF CHILDREN WITH HEARING PROBLEMS AND THEIR SOCIAL ADAPTATION

ALEXANDER KOLYSHKIN

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko

In the work the attention is paid to the problem of correction of movement disorders of children with hearing problems and their social adaptation through physical exercises and sport. The question about integration of the children with the poor hearing in the group of healthy peers is discussed too.

ІГРОТЕРДПІЯ ДЛЯ АУТИЧНИХ ДІТЕЙ

АЛЛА ЛАВРЕНЮК

Південноукраїнський державний педагогічний університет (м. Одеса)ім. К.Д.Ушинського

Сучасні прийоми ігрової терапії надто різноманітні вони варіюються таким

1) за ступенем під час якого терапевта (директивна і не директивна ігротерапія);

2) за ступенем участі батьків ("family therapy");

3) за кількістю учасників (групова і індивідуальна і терапія);

4) за кількістю і складом ігрових предметів;

5) за частотою ігрових сеансів.

Розглянемо декілька методичних прийомів недирективної ігротеапії, де головним є надання дитині повної самостійності у процесі гри (дитина самостійно долає притаманні труднощі, вичерпує конфлікти).

Цей метод терапії допомагає дитині побачити, усвідомити себе, свої досягнення і недоліки, свої труднощі і успіхи.

У ході роботи терапевт не повинен виявляти нетерпіння або незадоволеності, а дотримуватися нейтральної позиції. Також слід надати дитині можливість самостійно обирати лінію поведінки.

На першому етапі ігротерапії необхідно встановити контакт з аутичною дитиною. З цією метою терапевт використовує тактику очікування, відмову від мовленнєвих контактів, використовується мімічна, ритмічна, дійова форма взаємодії. Відмовлення від мовних впливів пов'язане, насамперед, з урахуванням того факту, що будь-яка інструкція, оцінка, в тому числі і схвалення, є обмеженням спонтанної активності, тому що в даному випадку відбувається нав'язування певної моделі поведінки.

Під час цього етапу важливо, щоб дитина зрозуміла зацікавленість дорослого одночасно - небажання **заважати,** обмежувати її активність.

На наступному етапі терапевт активно входить у процес гри. Це необхідно для зменшення безпорадної діяльної активності, ліквідації обмеженості, навіювань і стимуляції мовленнєвої активності. У деяких випадках для створення сумісної з терапевтом гри ефективним було одночасне застосування неструктурованого матеріалу і особистісно значимої іграшки, поширюючи діапазон предметів, з якими діти бавилися. На цьому етапі психотерапевт повинен допомогти аутичній дитині організувати сюжетну гру, привертаючи її до адекватного використання функційних іграшок.

Наступний етап спрямований на зміну поведінки дитини, що виявляється у відсутності будь-яких побоювань і страху* На цьому етапі діти мають вести себе природно і вільно, стати емоційними і рухливими. Також необхідно збільшити кількість іграшок, що використуються, збагатити дійовий план гри за рахунок збільшення предметних ігрових дій.

Один із методів психотерапії - директивний. Суть його полягає у визначенні конкретних задач при роботі з дитиною. У директивній психотерапії широко використовуються поради, підбадьорювання, роздуми Психотерапевт допомагає дитині вірно зрозуміти і вирішити наявні конфлікти. Через усвідомлення дитиною себе і своїх труднощів її поведінка удосконалюється і незадовільні механізми адаптації перебудовуються.

На кожному етапі необхідно враховувати той факт, що аутичні діти розуміють суть будь-якої діяльності лише тоді, коли вона чітко визначена. Дитина повинна знати, що робити в першу чергу, якої послідовності дій дотримуватись, як закінчити їх. Наприклад, під час уроку фізкультури діти не розуміють/„ навіщо

ного слід бігти по колу. Але діяльність дітей буде більш осмисленою, якщо у залі на підлозі розкласти декілька іграшок і дати дитині конкретне завдання: кожен раз, пробігаючи повз іграшки, брати одну з них і кидати у кошик. Подібного осмислення слід добитися при виконанні будь-якого завдання. Дітям з аутизмом притаманні безцільні нав'язливі рухи, розгойдування. Відволікти дітей від стереотипного ритму можна при використанні емоційно насичених ритмічних ігор і танцювальних рухів. Одна з цілей занять щодо моторного розвитку - це формування здібностей дитини до мимовільної організації рухів власного тіла. Ми бачимо велике розрізнення моторних можливостей аутичної дитини при мимовільному русі і при вправах, коли необхідно проявити свідоме володіння і керування своїм тілом.

Використовуючи вправи щодо володіння своїм тілом, які надають дитині задоволення, у рамках єдиної індивідуальної програми визначаємо наступну мету: більш свідоме сприйняття свого тіла і довкілля, більш досконале керування і контроль за своєю поведінкою, створення моторних передумов для вироблення навичок з інших функційних галузей. Надактивність, що притаманна деяким дітям з аутизмом, може ефективно використовуватися у межах структурних вправ щодо володіння тілом.

Вправа N1. Стрибки через голову. Навчальна мета - удосконалення координації тіла. Виконання: інструктору необхідно показати дитині, як виконувати стрибки через голову. Потім допомогти у виконанні вправи, поступово зменшуючи допомогу, доки дитина самостійно не засвоїть вправу.

Вправа N2. Гра з м'ячем. Навчальна мета - удосконалення володіння руками і ногами, покращення координації очей і руху. Виконання: інструктор кидає м'яч декілька разів на землю, щоб він високо підстрибнув. Потім слід допомогти дитині, взявши її руки у свої, разом повторити відповідні рухи вправи. Поступово допомогу зменшувати, якщо дитина починає самостійно кидати м'яч на землю.

Вправа N3. Біг зі складними перешкодами. Навчальна мета - покращення координації, працездатності, сили і загального стану. Виконання: у перший раз необхідно пройти з дитиною всю дистанцію, щоб переконатися, що вона розуміє, що слід робити на кожному етапі. Слід заохочувати дитину кожний раз, коли вона доходить до старту; дайте їй щось особливе, коли вона скоротить час.

Вправа N4. Перетягання каната. Навчальна мета - зміцнення всієї м'язової системи, особливо рук.

Вправа N5. "Стрибки Петрушки". Навчальна мета - покрашення координації рук і ніг. Виконання: - підвести руки над головою, щоб долоні з'єднались, і опустити їх. Допоможіть дитині зайняти таке ж положення, якщо вона не імітує ваших рухів. Підстрибніть вгору і розведіть ноги окремо, підстрибніть ще раз і поставте ноги у вихідну позицію. Підстрибніть і розведіть ноги окремо, одночасно піднайте руки над головою. Демонструйте вправу повільно і чітко, щоб дитина легко могла наслідувати.

Стрибки з мотузкою, гра у "класики", балансування на жердині - всі ці вправи спрямовані на покращення координації сприйняття, рухів та контролю за рівновагою.

Проводити ігри слід тільки виходячи з реальних можливостей дитини. Слід також враховувати, що дитина буде грати лише в такі ігри, які співпадають з її інтересами. Тому, йдучи на заняття, ви

повинні бути готовими до гнучких змін своїх планів і мати додатково декілька ігор, які можуть сподобатись дитині.

GAME THERAPY FOR CHILDREN WITH AUTISM

ALLA VRENYUK

In article modem types of game therapy with using physical training are described.

РОЗВИТОК РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ДІТЕЙ ШЛЯХОМ ВПЛИВАННЯ НА ДЕЯКІ ПЕРЦЕПТИВНІ ФУНКЦІЇ (ТАКТИЛЬНУ І ПРОПРІОЦЕПТИВНУ)

ЛИТОВЧЕНКО ОЛЬГА ВАСИЛІВНА

Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського

Проблема порушень моторного розвитку у дітей зі складною структурою дефекту неодноразово розглядалася як у медичній, так і в психолого-педагогічній літературі. Однак до цього часу в навчально-методичній літературі залишаються недостатньо висвітленими багато питань стимуляції моторного розвитку.

Відомо, що нервова система як найбільш високо диференційована дуже чутлива, легко страждає від зовнішнього та внутрішнього впливу і в цих випадках не одержує достатнього розвитку, що виявляється у затримці моторних і психічних функцій.

Кінестетична чутливість олігофренів розвинута гірше, ніж у здорових дітей, внаслідок чого рухова недостатність зростає при виконанні складних рухів, де потребується управління рухами, чітке дозування м'язових зусиль, точність руху, перехресна координація рухів, просторово-часова організація рухового акту, опосередкування рухів.

Однак багато питань змісту й організації фізичного виховання розумово відсталих дітей залишаються недостатньо висвітленими.

На наш погляд, важливим компонентом у розвитку рухової активності розумово відсталих дітей є вплив на шкіряно-кінестетичну чутливість дитини, тому що більшість значення її є критичним для всієї нервової системи дитини і для розвитку моторних функцій. Шкіряно- кінестетична чутливість - збірне поняття, об'єднує декілька видів чутливості, пов'язаних із рецепторами, які знаходяться в шкірі, в м'язах, сухожиллях.

Ми вбачаємо необхідність у розгляді цих видів чутливості й того, що можна стимулювати їх розвиток.

У зв'язку з цимлогічно звернутися до поняття тактильної чутливості, під яким треба розуміти найбільш обширний орган чутливості, тому що тактильні клітини розташовані по всьому тілу. Цей орган дуже важливий для визначення того, як ми відчуваємо себе у фізичному та духовному плані. Дотик є критичним для всієї нервової системи. Через дотик розповсюджуються імпульси, які можуть розвивати інші органи відчуття.

Розвивати відчуття тіла дитини можна таким чином: